

Het **KOLFSPEL** op uithangborden

Het was een goede oud-vaderlandsche gewoonte om aan den gevel van een winkel een gezellig uithangbord met een attractief schilderstukje te hangen — onze grootste schilders uit den Gouden Eeuw hebben dergelijke uithangborden geschilderd — en onder zoo'n schilderstukje stonden vaak enkele dichtregels. Ook voor deze opschriften — die men eveneens op de luifels van de 17e en 18e eeuwse winkels vond — deed men niet tevergeefs een beroep op de kwaliteiten onzer grootste dichters. Meestal echter had de kastelein, de „toebacksljiter”, de glazemaker, bakker of slager zèlf zijn dichtader eens doen vloeien en dan was er een soms geestig, soms flauw „kreupeldicht” het resultaat van.

Op die uithangborden of luifels vond men in vroeger jaren ook opschriften, welke aan het kolven waren ontleend of daarmede verband hielden. Ze zijn evenzoo vele blijken van de groote verbreiding van het kolven — de nobele voorganger van het golfspel — in ons land.

Wat lazzen we omstreeks 1800 nog op een luifel van een winkel in de Kolfmakerssteeg te Leiden? De straat is er nog heden ten dage, maar het beroep wordt er niet meer uitgeoefend! Op de luifel stond:

Looft God bovenal,
Hier verkoopt men kolf en bal.

Wedden bij het kolven

In Rotterdam bestond in de 18e eeuw een herberg „In den witten hond met den zwarten”, bij

welk etablissement ook een kolfbaan werd geëxploiteerd. Het uithangbord vestigde de aandacht op één der „zonden” van dien tijd, nl. de groote gokzucht, welke in de 17e en 18e eeuw heerschte en in het bijzonder bij het kolven tot uiting kwam. Men speelde om hooge bedragen, niet zelden stond een partij koopmansgoederen of een huis op het spel en menigeen kwam in die dagen geruïneerd van de kolfbaan thuis. Hetzelfde bloed stroomt nog door de aderen der nazaten van deze kolvers. Dit nageslacht speelt golf, maar het „gokje” is er bij behouden gebleven! Ziehier wat het Rotterdamsche uithangbord zegt:

Liefhebbers, hier hangt kolf en bal,
Hagendeveld *) van Rotterdammers al;
Die kolven wil, komt hier ter steê,
Brengt dukatons en ballen mee.

Ook de Hagenaars hadden hun kolfbanen en er is ons een gedichtje overgebleven, dat een bezoeker aan één dier kolfbanen op de muur had geschreven:

Men speelt hier kolf goedkoop, men zweet hier
[uit plezier.
Daar 't balleteren doet de beurs en 't ligchaam
[zweeten:
Ik ben zoo gek niet meer, noch koop geen zweet
[zoo dier,
Maar min, in matigheid, wijn, Trijn en lekker eten.

Haarlemsche kolfbanen

In Haarlem vond men nog tot tegen het einde van de vorige eeuw verschillende kolfbanen in en om de stad. Dat was in den tijd, toen Pieter Stastok de dreven van de bloemenstad onveilig maakte. Thans is er geen enkele baan meer. De laatste — in de

*) De beteekenis van dit woord hebben wij niet kunnen vinden. Als één der lezers wellicht ter zake kundig is?

Met de voortschrijding der techniek werden de kolfbanen hoe langer hoe volmaakter. Bij „Het Congres van Flora” te Haarlem richtte men circa 1880 een overdekte kolfbaan in, waarbij men reeds van gaslicht gebruik maakte, zoodat ook op winteravonden verstrooiing bij het kolven gevonden kon worden! We geven hier een reproductie van een afbeelding, gemaakt bij de opening van de baan.

Reproductie Schimmelpenningh

